

Panun rakinoita

"Siihen aikaan. kun isä lampun osti"

Niinhan se Aho kirjoitti, siihen aikaan. Ja kirjoittaa, kas sitä hän osasi, tämä lastutyylimme perustaja, lastuntekimestari. Lastun "Siihen aikaan, kun isä lampun osti" tunnemme me kaikki jo varhaisilta kouluajoiltamme. Meistä kaupunkilaislapsista tuntui ehkä silloin erikoisesti, mikäli nyt vielä osasimme ja älysimme mitään erikoisemmin tuntea, oudolta ajatus, että tuon tarinan takana ei ollut sen kummempi kuin — öljylamppu. Mitäpä me, sähkövalon kasvattamat, tekniikan aikakauden lapset.

Ja tuskin me sähkövalojen häikäisemät kaupunkilaiset aikuisinaakaan älyämme, mikä loistokapine se sentään on tuollainen lamppu sähköttömässä korvessa, pimeänperällä. Korvessako, sanoin. Ei ole Kesäläni korvessa. Kuin "Kultaisen kaupungin", kuin Budan ja Pestin tai Ventsian tai Wienin, etteihän ihan

kuin New Yorkin valot väikkyvät tuolta kotilahden toiselta puolen hyvän Oulumme helmivyöt ulottaen valokeilansa puoliväliin tummantyvenenä lepäävää merenpintaa. Eivät ole kaukana, sähköt, mutta tavoittamattomissa ovat Saunarannan niin kesäläiselle kuin kanta-asukkaallekin.

Oli saunattu kaikin, pentue ensin, hammu vuorollaan, sitten Panu ja Panutar. Nuoriväki kiskoi jo autuaasti "propseja", me muut keräännyimme viimeistä edellisen pöönän ympärille. Silloin se ihme taas tapahtui: tuli valkeus.

Kesä-heinäkuu, hämärässä muistissa joku toukokuunkin yö, valoihmeinen, hiljaan tummuvat elokuun ensimmäiset illat, kesän herkimät hetket, poutaisimmat pyhät, lintujen laulu, muistoa oli nyt tuo kaikki. Yht'äkkiä olimme kypsän kesän keskellä, punakeltaisten krassien, punaposkisten puolukkain, punaterttuis-

mattien ja ensimmäisten ruosteepunaisten lehtien aikaa. "Aikaa kuta kin. . . .", sanoo jo psalmista. Takanapäin oli jo sekin iltavalon aste, jota pohjolan "kesäpimeäksi" voisi kutsua, niinkuin ystävämme Reino Rinne tässä samassa huoneessa selitteli, taisi toisessa romaanissaan, siinä, missä karhu-Pekka tie tuntu-reille päättyi, sen paperillekin panna. Takanapäin oli ja nyt oli jo lampunvalon aika.

Taas kerran älyää kaupunkilainen antaa arvon esi-isiensä keksinnöille, pärevalon päästäjälle. Ja mikä onkaan meillä, kesäpirtin asukkailla, kun talon perintökalu, oikea kruunu, heloittaa kuin aurinko aamutaivaalla keskellä huonetta paistaa niin, että tosiaan voisi vaikka neulan lattialta hakea, niinkuin se isä siihen aikaan sanoi.

Lapsillekin se oli kumma, kun heräsivät, yhtä ihmetyttävä, kirkassilmäisiä sytyttävä kumma kuin siihenkin aikaan Ei uni uudelleen aikonut tulla

Se on tullut, syys, mutta niin pum pulinpehmein öin, että sydänjuuria raastaa, kun tuonne merelle, missä punerrus vielä viiptyy taivaanrannalla, katsoo.

Panu.